

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum ea, quę conueniunt silio hominis, possint præri de diuina natura,
& de humana ea, quæ conueniunt, filio Dei.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

dus est de conve-
 nientibus humana
 nature existenti in
 Christo: pura pass
 bilitate, morte, & a-
 liliis huiusmodi, quæ
 de Christo ratione
 illius nature huma-
 ne dicuntur, dum
 dicimus Christum
 crucifixum, mor-
 tuum, sepultum, &c.
 ¶ In corpore arti-
 culatur a hanc, pri-
 mo referat distre-
 tia inter Nestorianos
 & Catholicos i hac
 questione. Secun-
 do, redditur ratio
 catholice doctrine.
 Tertio, subiungit
 ut opponam do-
 cumentum circa
 hanc catholicam
 doctrinam.
 ¶ Quo ad primum,
 Nestoriani duabus
 distinctionibus ut-
 bantur in propo-
 sito. Altera bimen-
 bris ex parte prædi-
 cationis: quædam
 enim sunt prædica-
 ta propria diuinæ
 nature (ut esse om-
 nipotentem, æter-
 num, & similia) quæ-
 dam sunt prædica-
 ta propria humane
 nature, ut esse mor-
 talem, corpus eum,
 filium hominis, &
 huiusmodi. Altera
 ex parte subiecto-
 rum tribembris: po-
 test enim dici præ-
 dicatis subiecti in e-
 nunciatio, et non
 nomen proprium Dei,
 ut Deus, vel nomen
 proprium hominis
 vel homo: vel nomen
 commune utriusque
 nature, diuinæ scilicet,
 & humane, ut
 Christus. Et Ioh.
 imgebant duas con-
 clusiones: primam
 de subiectis propriis,
 dicendo, quod nec
 de nomine proprio
 Dei dicuntur præ-
 dicata propria ho-
 minis, nec de nomi-
 ne proprio homi-
 nis dicuntur prædi-
 cata propria Dei.
 Et propterea nega-
 bant Deum esse na-
 turam ex Virgine aut
 mortuum, aut ali-
 quod passum: & si-
 militer hominem
 esse creatorem coe-
 li, & terræ, & hu-
 iusmodi. Secun-
 da, de subiecto
 communi, dicen-
 do, de nomine
 communi Deo, &
 homini prædica-
 ri vere, tam ea quæ
 sunt propria Deo,
 quam ea quæ sunt

¶ 2 Præter. Attribueret Deo, ea quæ
 ad defectum pertinent, videtur
 derogare diuino honori, & ad
 blasphemiam pertinere: sed ea, quæ
 sunt humana natura, defectum
 quendam continent: sicut pati, mo-
 ri & alia huiusmodi, ergo videtur
 quod nullo modo ea, quæ sunt
 humanæ naturæ, possint dici de
 Deo.

¶ 3 Præterea. Assumi conuenit hu-
 manæ naturæ: non autem hoc con-
 uenit Deo. non ergo ea quæ sunt
 humanæ naturæ, de Deo dici pos-
 sunt.

SED CONTRA est, quod Dama-
 sce. * dicit in 3 lib. quod Deus sus-
 cepit ea, quæ sunt carnis idioma-
 ta, id est, proprietates dum Deus
 passibilis nominatur, & Deus glo-
 ria crucifixus est.

RESPON. Dicendum, quod circa
 hanc questionem diuersitas fuit
 inter Nestorianos & Catholicos.
 Nestoriani enim uoces, quæ di-
 cuntur de Christo, diuidere uole-
 bant hoc modo, ut ea quæ perti-
 nent ad humanam naturam, non
 dicerentur de Deo: nec ea quæ per-
 tinent ad diuinam naturam, dice-
 rentur de homine. Vnde Nesto-
 rius dixit: Si quis Dei uerbo tētat
 passiones tribuere, anathema sit.
 Si qua uero nomina sunt quæ perti-
 nere possunt ad utramque naturam,
 de talibus prædicabant ea, quæ sunt
 utriusque nature; sicut hoc nomen
 Christus uel Dñs. Vnde concedere
 bant Christo esse natum de Virgine,
 & fuisse ab æterno; non tñ di-
 cebant, uel Deum natum de Virgine,
 uel hominem ab æterno fuisse.

Catholicis uero posuerunt hmoi
 quæ dicuntur de Christo, siue se-
 cundum diuinam naturam, siue se-
 cundum humanam, dici posse tam
 de Deo, quæ de homine. Vnde Cy-
 rillus dicit, * Si quis duabus
 nominis seu substantijs. i. hypostasis
 eas, quæ in Euangelicis, & Apo-
 stolicis conscriptionibus sunt di-
 dit uoces, uel ea quæ de Christo san-
 ctis dñr, uel ab ipso Christo de se-
 me ipso, & aliquas quæ ex his ho-
 mini applicandas crediderit, ali-
 quas uero soli Verbo deputauerit,
 anathema sit. Et huius ratio est:
 quæcū sit eadē hypostasis utriusque
 nature, eadem hypostasis suppo-
 nitur nomine utriusque nature, siue er-
 go dicatur homo, siue Deus, sup-
 ponitur hypostasis diuinæ & hu-
 manæ nature: & ideo de homine pos-
 sunt dici ea, quæ sunt diuinæ natu-
 re, tanquam de hypostasi diuinæ
 nature: & de Deo possunt dici ea
 quæ sunt humanæ nature, tanquam
 de hypostasi humanæ nature. Scien-
 dum tñ, quod in propositione, in qua

A aliquid de aliquo prædicatur, non
 solum attenditur quid sit illud, de
 quo prædicatur prædicatum, sed
 etiam secundum quid de illo prædi-
 catur. Quamuis ergo non distin-
 guantur ea quæ prædicantur de
 Christo: distinguuntur tamen se-
 cundum id, secundum quod utri-
 que prædicatur. Nam ea quæ sunt
 diuinæ nature, prædicantur de
 Christo secundum diuinam natu-
 ram: ea autem quæ sunt huma-
 næ nature, prædicantur de eo se-
 cundum humanam naturam. Vnde
 de August. dicit in 1. de Trinita.
 † Distinguiamus quid in scriptu-
 ris sonet, secundum formam Dei,
 & quid secundum formam ser-
 uati. Et infra, * quid & propter quod,
 & quid secundum quid dicatur,
 prudens & diligens & pius lector
 intelliget.

AD PRIMUM ergo dicendum,
 quod opposita prædicari de eod-
 dem secundum idem, est impos-
 sibile: sed secundum diuersa, ni-
 hil prohibet. Et hoc modo oppo-
 sita prædicantur de Christo, non
 secundum idem: sed secundum
 diuersas naturas.

AD SECUNDUM dicendum, quod
 si ea quæ ad defectum pertinent,
 Deo attribuerentur secundum di-
 uinam naturam, esset blasphemia,
 quasi pertinens ad diminutionem
 honoris ipsius: non autem pertinet
 ad Dei iniuriam, si attribuantur
 ei secundum naturam assumptam.
 Vnde in quodam sermone Ephesi-
 ni Concilij dicitur, Nihil putat
 Deus iniuriam, quod est occasio
 salutis hominibus. nihil enim abie-
 ctorum quæ elegit propter nos,
 iniuriam facit illi nature, quæ non
 potest esse subiecta iniuriis, pro-
 pria uero facit inferiora, ut saluet
 naturam nostram. Quando ergo
 abiecta & uilia sunt, diuinam na-
 turam non iniuriatur, sed salu-
 tem hominibus operantur, quo-
 modo dicis ea quæ causa nostræ
 salutis sunt, iniuriæ occasionem
 Deo fuisse?

AD TERTIUM dicendum, quod as-
 sumi conuenit humanæ nature,
 non ratione suppositi, sed ratione sui-
 ipsius: & ideo non conuenit Deo.

ARTICVLVS V.
 Vtrum ea, quæ conueniunt filio homi-
 nis, possint prædicari de diuina na-
 tura: & de humana ea, quæ
 conueniunt filio Dei.

AD QUINTUM sic proceditur.
 Videtur, quod ea quæ sunt humanæ
 nature, possint dici de natura di-
 uina. Ea enim quæ sunt humanæ na-
 ture, prædicantur de filio Dei, & de
 Deo: sed Deus est sua natura. ergo
 ea quæ sunt nature humanæ, pos-

propria homini. Et
 propterea Christus
 uere dicitur omni-
 potens, æternus, crea-
 tor & natus ex Vir-
 gine, crucifixus,
 mortuus, & sepul-
 tus. Hoc sunt cog-
 na Nestorij.
 ¶ Catholici autem
 affirmant uniuoce
 utraque prædicata
 uere enunciari de
 quocumque nomi-
 ne subiecto, siue p-
 prio siue communi
 ut patet ex Cyrilli
 auctoritate.

¶ Quo ad secundum
 ratio catholice as-
 sertionis est, idem-
 pti as hypostasis ut-
 riusque nature: Christus
 fit. Hic enim fit,
 ut una eademque
 hypostasis supponatur
 utriusque nomi-
 nis, & quod pro-
 pria Deo inueniantur
 prædicari de hy-
 postasi diuina, &
 propria homini de
 hypostasi humana.
 Nec oportet hic im-
 morari: quia ex sui
 prædictis patet, nomi-
 na communia
 concreta posse pro
 qualibet sua hypo-
 stasi supponere.

¶ Quo ad tertium,
 documentum catho-
 licum est, quod licet
 non distinguendum
 sit cum Nesto-
 rio subiectum de
 quo dicitur, & hu-
 mana prædicantur,
 distinguenda tamen
 est ratio subiecti,
 qua diuina de ipso
 dicitur a ratione,
 qua humana de eod-
 dem enunciantur:
 nam una eademque
 est hypostasis in di-
 uersis naturis subsi-
 stens, & propterea
 discernendum cau-
 te est non id, de quo
 dicitur: sed id,
 secundum quod di-
 cuntur. Et hoc con-
 firmatur auctoritate
 August.

Super Questionis
 sexta decima Arrien-
 sum quintam.

IN titulo uide di-
 ueritatem huius
 a precedenti titu-
 lo: nam hic questio
 refertur ad diuinam
 naturam, ibi uero
 ad Deum, nam hic
 queritur an huma-
 na prædicentur de
 natura diuina: ibi,
 an humana prædi-
 centur de Deo. Vnde
 cum inter Deum
 & di-

lib. 1. c. 11. in
 prin. com. 3.
 co. loco.

lib. 1. c. 11. in
 prin. com. 3.
 co. loco.

in ed. Eph. 1.
 c. 11. in prin. com. 3.
 co. loco.

& diuinam naturam, ita sit differentia secundum modum signifi-
ficandi, ois ista quæsto ad rem diuinam spectat, non ut res est ab
solute sed ut res est significata noie abstracto, puta deitas aut diui-
nitas, vel aq. ualere, pura natura diuina eisera diuina & hmoi.

H. 3. orth. fi.
c. 6. cir. 6. &
67. a. med.

H. 3. c. 4.

ra est. in Christo ea
quæ sunt unius na-
tura, non possunt
prædicari de alia in
abstracto significa-
ta. Altera est. In
Christo ea quæ sunt
utriusque nature,
possunt indifferenter
de nominibus concre-
tis utriusque nature
prædicari. Pro-
bantur simul. Ea quæ
sunt propria unius,
nō possunt uere præ-
dicari de alio, nisi de
eo quod est idē illi.
ergo ea quæ sunt u-
nius nature, & car.
Ante edens mani-
festatur, quia risibi-
le non conuenit nisi
ei, quod est homo.
Consequencia uero
probat, primo:
quia nomina concre-
ta supponunt hypo-
stasim nature. Et
confirmatur deinde
secunda conclusio
auctoritate Leonis.

¶ 2 Præterea. Ea, quæ sunt diuine
nature conueniunt humane na-
ture in Christo, sicut cogno-
scere futura, & habere salutiferā
uirtutem, ergo uidetur quod pari ra-
tionem ea, quæ sunt humane na-
ture, possit dici de diuina natura.

¶ 3 Præterea. Ea, quæ sunt diuine
nature conueniunt humane na-
ture in Christo, sicut cogno-
scere futura, & habere salutiferā
uirtutem, ergo uidetur quod pari ra-
tionem ea, quæ sunt humane na-
ture, possit dici de diuina natura.

RESPON. Dicendū, quod ea quæ
sunt propria unius, non possunt
uere de alio prædicari, nisi de eo
quod est idem illi, sicut risibile
non conuenit nisi ei quod est ho-
mo: in mysterio autem incarnati-
onis non est eadē natura diuina,
& humana, sed eadē est hyposta-
sis utriusque nature, ideo ea, quæ
sunt unius nature, non possunt
de alia prædicari, sicut in abstra-
cto significatur. Nomina uero
concreta supponunt hypostasim
nature, & ideo indifferenter præ-
dicari possunt ea, quæ ad utramque
pertinent de nominibus concre-
tis, siue illud nomē de quo dic-
tur, det intelligere utramque na-
turam, sicut hoc nomen Christus
in quo intelligit & diuinitas un-
gens, & humanitas uncta: siue so-
lum diuinam naturam, sicut hoc
nomen Deus uel filius Dei: siue
solū naturā humanā, sicut hoc
nomen hō uel Iesus. Vñ Leo pa-
pa dicit in Epistola ad Palæstinos.
Non interest, ex qua Christi sub-
stantia nominetur, cū inseparabi-
liter manente unitate persone,
idē sit & totus hominis filius pp
carnem, & totus Dei filius, pp
nam cum patre deitatem.

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod in diuinis realiter est idem p-
sona cum natura, & ratione huius
identitatis diuina natura prædi-
catur de filio Dei: non tamen est
idem modus significandi, & ideo
uere prædicat de hōe, qm idē est habens humanitatem & risibi-
litate. Ex his igitur patet in primis assumptū in littera antecessis,

Est epi. 83. in
ter. medium
& finillius.

D. 1247.

F cū sua manifestatione exēplari de risibili, Verissime siquidē dī,
propria unius non nericari de alio, nisi illud aliud sit idē huius,
cui sunt propria, quemadmodū propria risibilitatis nō uerifica-
tur de humanitate, quā nihil est idē utriusq. sed uerificatur de ho-
mine, quia homo est id humane nature, quod est idē habentem
risibilitate, idē n. in
biecto est hypostasis
humana, & subiectū
risibilitatis. Patet
deinde nis conse-
quentie, quosiam
dum explicatur in
littera propria co-
cretorum in suppo-
nendo, infirmatur
differentia, quam
explicauimus inter
suppositionem con-
cretorum & abstra-
ctorum, ex qua fit
ut abstractum no-
men unius nature
pateat importare om-
nino aliud ab his,
quæ sunt alterius
nature, scilicet ip-
sam solam naturam
secundum se, ac per
hoc opime inferri
quod non prædican-
tur de abstracto ea
quæ sunt alterius na-
ture, & similiter
pateat concretum
cuiusque in Christo
nature importare
id, quod idem est,
quod commune est
omnibus ad quam
cumque naturā spe-
ctantibus, scilicet
vnam eandemque
hypostasim, & ideo
optime inferri, quod
indifferenter ea, quæ
sunt utriusque nature,
de contrāctis u-
triusque nature, præ-
dicantur.

quædam dicuntur de filio Dei, q
non dicuntur de diuina natura,
sicut dicimus quod filius Dei est
genitus, non tamen dicimus quod
natura diuina sit genita, ut in pri-
ma parte habitum est. Et simili-
liter in mysterio incarnationis di-
cimus, quod filius Dei passus est,
non autem dicimus quod diui-
na natura sit passa.

AD SECUNDVM dicendū, quod
incarnatio magis importat unio-
nem ad carnem, quam carnis p-
prietatem. Vtraque autem natu-
ra in Christo, est unita alteri in
persona, ratione cuius unionis
& diuina natura dicitur incarna-
ta, & humana natura desicata,
ut supra dictum est.

AD TERTIVM dicendū, quod
ea quæ sunt diuina natura, dicitur
de humana natura, non secū-
dum quod essentialiter compe-
tunt diuinæ, sed secundum quod
participatiue deriuantur ad hu-
manam naturam. Vnde ea, quæ
participari non possunt a natura
humana (sicut esse increatū, aut
omnipotentem) nullo modo de
humana natura dicuntur. Diui-
na autem natura nihil participatiue
recipit ab humana natura, & ideo
ea quæ sunt humane nature,
nullo modo possunt dici de di-
uina natura.

ARTICVLVS VII.

Vñ hac sit uera, Deus factus est hō.
AD SEPTVM sic proceditur. Vi-
detur, quod hæc sit falsa, De-
factus est hō. Cum n. homo signi-
ficet substantiā, fieri homine, est
fieri simpliciter: sed hæc est falsa,
Deus factus est simpliciter, ergo
hæc est falsa, Deus factus est hō.

¶ 2 Præter. Fieri hominem est mu-
tari: sed Deus non potest esse subie-
ctum mutationis, secundū illud
Mala. 3. Ego dominus, & nō mu-
tor, ergo uidetur quod hæc sit falsa,
Deus factus est homo.

¶ 3 Præter. Homo secundū quod
de Christo dicitur, supponit pso-
nā filij Dei: sed hæc est falsa, De-
factus est psona filij Dei, ergo hæc
est falsa, Deus factus est homo.

SED CONTRA est, quod dicit
Ioan. 1. Verbum caro factū est. Et
sicut Athanasius dicit in Episto-
la ad Epitectū, quod dixit, Verbum
caro factum est, simile est, ac si di-
ceretur, quod Deus hō factus est.

scis ex relativa declaratione tam profunda factiois, dici-
to quod licet fieri hominem, absolute importet mutationem

Super Questionis
sexdecime Aris-
totelum sexim.

Titulus clarus ē.
¶ In corpore ar-
ticuli primo respon-
detur quæsto unica
conclusionē. Hæc est
uera, Deus factus est
homo. Probaturque
syllogismo satis cla-
re posito & ordina-
to in littera, ita ut
non sit opus forma-
re illum.

¶ Deinde aperitur,
quod hæc proposi-
tio a multis diuersi
modo intelligitur,
iuxta dicta in primo
huius questionis ar-
ticulo de ista propo-
sitione, Deus est
homo.

¶ In responsione ad
secundum, si dubitas
uide scripta in arti-
culo primo in respo-
sione ad ultimum.
Et si tibi illa non suf-
ficiunt, nec quie-

Art. 1. quæst.

Art. 1. quæst.

Art. 1. quæst.

In 4. p. 3. c. 6. dicitur.

Post in
aliam
capitulum